

Laudatio pentru Prof. dr. Béla Kis, cu ocazia decernării medaliei pentru merite deosebite în entomologie, înmănată cu ocazia simpozionului de Entomofaunistică pentru Europa centrală la 22.09. 2003 în Linz/Austria

Tăcut, modest, foarte pasionat și dotat cu o deosebită putere de muncă, Béla Kis s-a născut la 15 februarie 1924 la Aiud. În localitatea natală a urmat școala generală, apoi liceul „Bethlen“, fiind un eminent elev. La Aiud, tânărul Béla a făcut cunoștință și cu darnica natură din împrejurimile localității. Stâncăriile din Cheile Aiudului, pădurile de amestec sau vegetația cu caracter stepic au stimulat pasiunea pentru natură, astfel încât în 1946 Béla Kis se înscrie la Facultatea de Științe Naturale a Universității „Bolyai“ din Cluj. Absolvent al Facultății în 1950, cu un excelent examen de stat, naturalistul B. Kis este încadrat ca asistent la Catedra de Zoologie a Universității. Fidel Universității „Bolyai“ și mai târziu „Babeș-Bolyai“ Béla Kis se pensionează ca șef de lucrări în 1984. Catedra de Zoologie nu se poate dispensa de experiența didactică și cunoștințele sale practice, menținându-l în activitate până în 1995. Recunoscându-i meritele didactice și prestigioasa activitate științifică, Universitatea Babeș-Bolyai îi conferă titlul de profesor universitar onorific.

Pentru studenți, colegi și toți cei care l-au cunoscut și admirat, a fost, este și va rămâne „Professor Kis“. Pentru cei mai apropiați va rămâne cu apelativul „Béla bacsı“ (unchiul Béla).

Cunoscut ca unul dintre cei mai reprezentativi entomologi români, prof. B. Kis a început cercetările în 1951, cu studiul ordinului Orthoptera. În anii următori, în paralel cu studiul ortopterelor, abordează ordinele Neuroptera, Plecoptera și Heteroptera. Rezultatele cercetărilor referitoare la ortoptere au fost sintetizate într-o remarcabilă lucrare de doctorat „Studiul ortopterelor din România”.

Pe lângă cursuri și îndrumătoare pentru lucrări practice de Zoologia nevertebratelor, prof. Kis a îndrumat și numeroși studenți la elaborarea lucrărilor de diplomă, unii dintre ei continuând și azi școala entomologică clujeană.

Activitatea științifică, clădită în liniște și fără valuri, însumează peste 100 lucrări științifice publicate în țară și străinătate. În aceste lucrări au fost descrise 28 specii noi pentru știință (8 ortoptere, 5 neuroptere, 15 plecoptere), precum și multe specii noi pentru țară, contribuind din plin la afirmarea entomologiei românești și la cunoașterea biodiversității entomofaunei naționale.

Iată lista speciilor noi pentru știință:

ORTHOPTERA: *Isophya harzi* Kis, 1960

Isophya dobrogensis KIS, 1994
Modicogryllus chopardi KIS, 1967
Mishtshenkotetrix transylvanica (BAZYLUK & KIS, 1960)
Odontopodisma carpathica KIS, 1961
Odontopodisma acuminato KIS, 1962
Odontopodisma montana KIS, 1962
Zubovskia banatica KIS, 1965

NEUROPTERA: *Melicoconis (Paralielicoconis) transsylvanica* KIS, 1965
Coniopteryx aspoecki KIS, 1967
Coniopteryx arcuata KIS, 1965
Wesmaelius (Kimminsia) transsylvanicus (KIS, 1968)
Chrysopa (Chrysopa) commata KIS & UJHELYI, 1965

PLECOPTERA: *Taeniopteryx auberti* KIS & SOWA, 1964
Leuctra transsylvanica KIS, 1964
Leuctra carpathica KIS, 1966
Leuctra quadrimaculata KIS, 1963
Nemoura transsylvanica KIS, 1963
Nemoura fusca KIS, 1963
Nemoura ovoidalis KIS, 1965
Nemoura harnata KIS, 1965
Nemoura longicauda KIS, 1964
Protonemura aestiva KIS, 1965
Protonemura illiesi KIS, 1963
Protonemura pseudonimborum KIS, 1965
Isoperla flava KIS, 1963
Isoperla carpathica KIS, 1971
Siphonoperla transsylvanica (KIS, 1953)

Lucrări de sinteză (cărți) au fost publicate în prestigioasa serie monografică "Fauna României": Neuroptera (Planipennina) în colaborare cu C. Nagler și C. Mândru (1970). lucrare care a obținut premiul "E. RACOVITĂ" al Academiei. În 1974, în aceeași serie, apare volumul dedicat ord. Plecoptera, în 1984, excelenta sinteză Heteroptera: Partea generală și suprafamilia Pentatomoidea, iar în 2001 volumul consacrat suprafamiliilor Coreoidea și Pyrocorioidea (Heteroptera) în fauna României, vol. 7, fasc. 9, Ed. Academiei. O sinteză asupra heteropterelor din România se află sub tipar în Ungaria.

Dintre numeroasele sale lucrări menționăm câteva:

KIS, B. 1960. Revision der in Rumänien vorkommenden *Isophya*-Arten (Orthoptera, Phaneropterinae). Acta Zool. Acad. Sc. Hung., 6: 349-369.
KIS, B. 1962. Die Ortopteren-Gattung *Odontopodisma* Dov.-Zap. Acta Zool. Acad. Sc. Hung., 8(1-2): 87-105.

- KIS, B., VASILIU, M. 1970. Kritisches Verzeichnis der Orthopteren-Arten Rumäniens. Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", 10: 207-227.
- KIS, B., 1976, 1978. Cheile pentru determinarea Ortopterelelor din România. Partea I. Subordinul Ensifera. Partea II. Subordinul Caelifera. Studii și com., Muz. Sibiu, 20: 123-166.; 22: 233-276.
- KIS, B., 1984. L'ordre Raphidioptera (Insecta) en Roumanie. Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", 26:85-97.

Prof. dr. Béla Kis, a participat în ultimii 30 de ani la cele mai importante proiecte de cercetare la care au fost angrenați și zoologi. A studiat și publicat ortopterele, neuropterele și plecopterele de la Porțile de Fier, a lucrat și a studiat mult în Dobrogea, sudul Banatului, Oltenia, dar în special în Transilvania.

Lucrările științifice ale dr. Kis nu sunt simple note, ele concentrează importante date asupra morfologiei, biologiei, ecologiei și răspândirii, fiind ilustrate cu unele dintre cele mai corecte și mai atractive desene publicate în România. Cercetările prof. Kis au vizat și zoogeografia grupelor studiate. În această direcție menționăm lucrarea "Raionarea zoogeografică a României pe baza faunei de Orthoptere" (1970), care reprezintă un model de lucru în abordarea zoogeografică pentru diferitele grupe de insecte. În ultimii ani a studiat și dermapterele din România, publicând și o lucrare de revizuire a acestui grup, foarte puțin cunoscut.

Ilustrația clară și exactă, realizată în întregime de prof. Kis, alături de conținutul științific, au făcut din opera entomologului astăzi sărbătorit, un excelent specialist iar lucrările sale au devenit foarte apreciate și solicitate în străinătate.

Pe lângă desenele de o excepțională acuratețe, Béla Kis a realizat și o importantă colecție de Ortoptere și Heteroptere, care prin modul perfect de preparare poartă amprenta vechii școli entomologice din Transilvania. Pe lângă modestia ieșită din comun, viața și activitatea Prof. Béla Kis se caracterizează prin meticulozitate, pedanterie și acuratețe științifică. După 1960 lucrările sale devin cunoscute și apreciate în străinătate. Béla Kis extinde contactul cu alți entomologi peste granițele țării, intrând în contact cu majoritatea specialiștilor în Orthoptere, Neuroptere, Plecoptere și Heteroptere din Europa.

În cei 45 de ani de activitate didactică, prof. Kis a organizat și condus peste 100 de excursii de studiu cu studenți, a condus zeci de lucrări de licență, lăsându-și astfel o evidentă amprentă asupra școlii entomologice din Cluj.

Ca în cele mai multe cazuri, recunoașterea activității și meritelor prof. dr. Kis, s-au lăsat în mod oficial mult așteptate în țară. În ciuda acestui fapt neesențial - având în vedere modestia care-l caracterizează - mulți specialiști și renumiți oameni de știință din străinătate i-au dedicat în semn de prețuire, numeroase specii noi pentru știință: *ORTHOPTERA (Conocephalus kisi* Harz, 1967; *Poecilimon kisi* Peshev, 1980; *Isophya kisi* Peshev, 1981), PLECOP-

TERA (*Isoparla belai* Illies, 1963; *Chloroperla kisi* Zwick, 1967), TRICHOPTERA (*Plectrocnemia kisbelai* Bot oșăneanu, 1976).

Din anul 1991 este ales membru de onoare al Societății maghiare de Entomologie, iar din 1994 membru de onoare fondator al Societății române de Entomologie generală și aplicată. De asemenea, prof. Kis este membru fondator (1990) al Societății Lepidopterologice Române, în cadrul căreia desfășoară o foarte bogată și intensă activitate, fiind distins cu medalia "Aristide Caradja". Nelipsit de la manifestările științifice și aplicate ale SLR, prof. Kis reprezintă pentru noi polii unui magnet care atrage și spre care se îndreaptă, mulți, foarte mulți entomologi tineri și vârstnici.

Cu ocazia înmânării medaliei ca semn de mulțumire și recunoaștere a activității entomologice pe care ați desfășurat-o, vă felicitam și va urăm multă sănătate și noi satisfacții entomologice.

L. RAKOSY

Universitatea "Babeș-Bolyai"

Facultatea de Biologie

e-mail: rakosy@hasdeu.ubbcluj.ro

Received: 12.11.2003

Accepted: 16.12.2003

Printed: 30.12.2003